

Selv med en CO₂-afgift på landbruget er det usikkert, om vi når 2025-målet

2025-målet er centralt for at nå 2030-målet om 70 procent reduktion, men trods CO₂-afgift på landbruget er det alligevel usikkert, om Danmark når det, siger eksperter. V og K er bekymrede, men afviser en større omlægning af landbruget

Emil Høj

De Konservatives klimaordfører, Mona Juul, er bekymret for, om Danmark når klimamålet for 2025, og kan godt se, at det kan blive nødvendigt med en omlægning af den animalske produktion. »Hvis landmændene er med på det, er det også fint nok for os. Vi har ikke noget problem med at omlægge landbrugsproduktion,« siger hun.

📷 SIGRID NYGAARD

INDLAND

27. oktober 2022

LYT ARTIKLEN

0:00

Kan du lide at lytte? Find vores seneste lydartikler her

Klimaet topper listen, når vælgerne spørges til, hvilke emner de finder vigtigst. Det viste [den første Voxmeter-måling](https://voxmeter.dk/maaling-klima-er-det-vigtigste-emne-for-vaelgerne/) efter valgudskrivelsen, og i både tv-debatter mellem statsministerkandidaterne og de tætbefolkede partilederdebatter har diskussionen om klima, herunder særligt landbrugets rolle, fyldt en del.

Men som det ser ud nu, er det usikkert, om Danmark – selv med en CO₂-afgift på landbruget – når sit 2025-mål, siger tre eksperter til Information.

Og det har ingen debatter for alvor bragt en løsning på.

Målet, der lyder på 50-54 procent CO₂-reduktion i 2025, er ellers centralt for, at Danmark kan nå sit mål i 2030 om 70 procent reduktion. Målet »sætter kursen«, som det hedder i aftalen mellem regeringen og støttepartierne, som Venstre og De Konservative senere stemte for i folketingssalen [<https://www.folketingstidende.dk/samling/2021/salen/M24/2021_M24_referat.pdf#L31>](https://www.folketingstidende.dk/samling/2021/salen/M24/2021_M24_referat.pdf#L31)

Som Information beskrev i august

[<https://www.information.dk/indland/2022/08/kort-foer-valget-groenne-flertal-fortsat-vist-vejen-opfylde-klimamaal>](https://www.information.dk/indland/2022/08/kort-foer-valget-groenne-flertal-fortsat-vist-vejen-opfylde-klimamaal) , er Danmark et godt stykke fra at kunne nå selv den nedre grænse – uanset om man benytter regeringens egne opgørelser eller den grønne tænketank Concitos mere dystre analyse [<https://www.alinget.dk/verdensmaal/artikel/concito-klimamaalet-for-2025-haenger-i-en-tynd-traad>](https://www.alinget.dk/verdensmaal/artikel/concito-klimamaalet-for-2025-haenger-i-en-tynd-traad) fra august.

En af forfatterne til analysen, klimaanalytiker Tobias Johan Sørensen, påpeger, at der ikke er vedtaget politik siden, der ændrer på analysen, og at vi fortsat er »et godt stykke fra at nå 2025-målet«.

»Derfor skal der hurtigst muligt vedtages politik efter et valg, hvor man får vedtaget de virkemidler, der skal levere de sidste reduktioner frem mod 2025,« siger han.

Sebastian Mernild, klimaforsker ved Syddansk Universitet og hovedforfatter til FN's klimapanelers IPCC-rapport, mener, at debatten om, hvordan Danmark konkret skal indfri 2025-målet, »fylder alt for lidt« under valgkampen.

»Jeg er lidt *biased* med min baggrund, og jeg kan godt forstå, at der er alle mulige geopolitiske bump på vejen, der kommer indover. Men vi er dæleme også nødt til at have det langsigtede perspektiv med og sætte en retning for de kommende generationer.«

I en tynd tråd

Selv om procentforskellene kan lyde som små justeringer, forholder det sig markant anderledes.

»Det handler ikke så meget om et mål et bestemt år,« siger Joachim Peter Tilsted, der er miljøøkonom og medlem af Klima- og Omstillingsrådet.

»Hvis vi reducerer hurtigt, betyder det også, at vi har omstillet i en grad, som forhindrer fremtidige udledninger. Tager man for eksempel lavbundsjord ud af drift, giver det ikke bare gevinst det ene år, det måles i 2025, men også alle de næste år, hvor det stadig vil være ude af drift.«

Tilbage i begyndelsen af februar 2021 vurderede Klimarådet over for Information <<https://www.information.dk/indland/2021/02/stor-forskel-paa-reducerer-co2-udledninger-46-50-54-procent-2025>>, at forskellen mellem et mål på 46 og 50 procent i 2025 svarer til tre millioner ton drivhusgasser. Til sammenligning havde Folketinget dengang siden valget i 2019 lavet aftaler for godt tre millioner ton drivhusgasreduktioner frem mod 2025. Et 2025-mål på 46 procent kontra 54 procent vil betyde et merudslip frem mod 2030 på hele 40,7 millioner ton CO₂, har et notat fra en række grønne ngo'er vist.

»Klimamålet for 2025 hænger i en tynd tråd,« lød overskriften på Concitos analyse i Altinget <<https://www.altinget.dk/verdensmaal/artikel/concito-klimamaalet-for-2025-haenger-i-en-tynd-traad>> fra slutningen af august i år. Den førte politik, skrev de to analytikere fra den grønne tænketank, har kun sigtet efter at ramme 50 procent reduktion. Men fremskrivningerne er usikre, hvorfor der er en betydelig risiko for at skyde for lavt.

Concito-analytikerne henviser til, at målopfyldelsen til dels har »baseret sig på nye og relativt uprøvede teknologier«, og at tidsplanerne har »været optimistiske«.

Konkret viser regeringens seneste vurdering, at der mangler 0,4 millioner ton CO₂-reduktion for at nå 50-procentsmålet og 3,5 millioner ton for at nå 54-procentsmålet. Concitos analyse peger på, at der mangler større reduktioner i spændet 1,3-4,4 millioner ton CO₂.

Forrige søndag kom så et klimaudspil <<https://www.socialdemokratiet.dk/det-vil-vi/et-groent-landbrug-der-indfrier-klimamaalene/>> fra regeringen med en CO₂-afgift på dansk landbrug, der – med klimaministerens ord <<https://www.information.dk/indland/2022/10/s-klimaafgift-paa-landbrug-helst-uden-pille-ved-koedpriserne-antal-job>> – skal få Danmark »i mål med klimamålene om 50-54 procent reduktion i 2025 og 70 procent reduktion i 2030«. Venstres formand, Jakob Ellemann-Jensen, har også flere gange tilkendegivet, at han bakker op om en afgift på dansk landbrug.

Ingen af de to partier vil imidlertid tilkendegive den konkrete udformning af afgiften, før der sidst på året kommer anbefalinger fra den til formålet nedsatte ekspertgruppe.

Generel usikkerhed

Det er samtidig usikkert, om en CO₂-afgift på landbruget kan sikre, at Danmark indfrier 2025-målet, siger både klimaforsker Sebastian Mernild, Klima- og Omstillingsrådets Joachim Peter Tilsted og Tobias Johan Sørensen fra Concito. Alle peger de på, at det med CO₂-afgiften blandt andet bliver afgørende, hvor hurtigt afgiften implementeres, og hvor høj den bliver.

»Nu er der ikke meget konkret indtil videre, og vi har ikke foretaget vurderinger af en afgift for landbruget i 2025 eller set andres bud på det,« siger Tobias Johan Sørensen: »Man skal ikke udelukke, at der i 2025 kan være en mindre effekt ved en afgift på landbruget. Men om det kan give omstilling i større skala i 2025 er usikkert.«

Og med en markedsbaseret løsning som CO₂-afgiften ved vi heller ikke, hvor effektiv den i praksis vil være, siger Joachim Peter Tilsted.

»Det er lidt et eksperiment at skulle indføre en meget høj CO₂-skat. Der er ingen, der har indført CO₂-skatter på verdensplan i den størrelse, som der er behov for, for at lave omstilling i den grad, der er behov for. Der er ingen garanti for, hvordan det kommer til at virke. Det skal suppleres af opfølgning og planlægning,« siger han.

Desuden peger Tobias Johan Sørensen på, at regeringens egne beregninger på, hvor langt Danmark er fra at nå 2025-målet, er mere optimistiske, end hvad Concito vurderer – altså skal der mindre til at nå 2025-målet, hvis man tager regeringens vurdering for gode varer.

»Mankoen kan være større, næste gang det skal opgøres, og så er det ikke sikkert, at landbruget kan få os hele vejen,« som han siger.

Netop den generelle usikkerhed, der er ved mange af de klimapolitiske tiltag, hæfter de tre eksperter sig også ved. For hvis klimaminister Dan Jørgensen (S) – når han siger, at man med CO₂-afgiften på landbruget kombineret med de øvrige tiltag vil nå i mål med både 2025- og 2030-mål – forudsætter, at alle aftaler 'bare' leverer de reduktioner, man har beregnet, kan det vise sig, at han tager fejl.

»Selv hvis man tager minimumreduktionsmålene for aftalerne på klimaområdet, er det jo ikke 100 procent sandsynligt, at vi rammer dem alle sammen,« siger Sebastian Mernild, mens det fra Joachim Peter Tilsted lyder:

»Vi er jo ikke sikre på at nå 2025-målet. Man skal i hvert fald ikke bare tage det for gode vare uden at have øje for, at implementeringen bliver enormt vigtig. Og at omstilling i den skala, som der er behov for, er uhørt. Det påvirker sandsynlighedsberegningen.«

For eksempel viser Concitos analyse, at reduktionerne fra fangst og lagring af CO₂ ser ud til at komme »senere end forventet, samt at grænsehandel med diesel umiddelbart undervurderes af regeringen«. Med andre ord er det set før, at reduktionsplaner ændrer sig.

Reduktioner her og nu

At Danmark – her godt to år før deadline – er »forholdsvist langt« fra at indfri 2025-målet, viser ifølge Tobias Johan Sørensen, at man generelt bør sigte højere end det minimumsmål, man har sat for reduktioner i udledninger.

»I stedet for 50 procent burde vi måske sigte efter 54 procent, så vi har råd til, at nogle af tiltagene bliver forsinket eller har en lavere effekt. Det er en læring, vi skal tage med os mod 70-procentsmålet,« siger han.

Sebastian Mernild appellerer til, at der bør tales mere om, hvordan Danmark helt konkret og her og nu skal reducere udledningen af drivhusgasser, »selv om det er komplekst for nogle og svært for andre at forstå«. Lignende toner lyder der fra Joachim Peter Tilsted:

»Hvis man skal nå 2025-målet, kræver det tiltag, der virker på kort sigt. For landbruget handler det eksempelvis om udtagning af lavbundsjord og omlægning væk fra drivhusgasintensiv animalsk produktion,« siger han.

»Altså noget, der er konkret, og hvor udledningsreduktionerne er relativt sikre.«

En manglende handlingsplan

Oppositionens klimaordførere Mona Juul fra De Konservative og Marie Bjerre fra Venstre er ligeledes begge bekymrede for, om det overhovedet er muligt for Danmark at indfri sit 2025-mål. De oplever, at målet – navnlig hvordan Danmark rent praktisk skal nå det – fylder meget lidt i valgkampsdebatten, og kritiserer i samme omgang regeringen for ikke at have fremlagt en konkret handlingsplan sammen med 2025-målet.

»Det er klart, at det havde været nemmere for et år siden, da vi bad om en handlingsplan, end det er nu. Nu er der alt andet lige kortere tid til. Men hvis vi kommer i regering, vil vi se på, hvilke virkemidler man kan tage fat på,« siger Marie Bjerre.

Konkret foreslår Venstre at øge produktionen af biogas og at investere 60 milliarder kroner i klima og natur – blandt andet ved at sælge statens andel af Ørstedes havvindmølleforretning. V-ordføreren fortæller, at partiet »ikke kan lave beregninger på«, om det kan sikre, at Danmark når 2025-målet, men at man »vil tage målet seriøst« og siger, at det »er forkert, at regeringen ikke har fremlagt en handlingsplan på det«.

– Hvis I kommer i regering, kommer der så en handlingsplan for, hvordan vi når 2025-målet?

»Så vil man skulle kigge på, hvordan vi når delmålet.«

– Så der vil komme en handlingsplan?

»Altså, man skal da kigge på, hvad det er for nogle virkemidler eller handlingsplaner, der skal til for at opnå delmålet.«

Hvis De Konservative kommer til magten, vil der ifølge Mona Juul komme en sådan handlingsplan. Hun kan ikke på stående fod pege på konkrete tiltag, der skal få Danmark i mål.

»Men jeg tror også, at vi er nødt til at have embedsværkets hjælp til at pege på noget, hvor vi også kan blive enige om det politisk,« siger hun.

»Vi er jo nødt til at finde ud af, hvordan vi når det. Det kan også være, man er nødt til at sige, at løbet er kørt, og så må vi lave et 2027-mål, som vi er sikre på at kunne nå. For jeg er virkelig bekymret for, om vi når 2030-målet. På papiret ser det fint ud, i praksis *not so much*.«

Lavbundsjord og landbrug

De to blå klimaordførere er – i tråd med Joachim Peter Tilsteds forslag om at udtage mere lavbundsjord – enige i, at det er en indsats, der skal sættes turbo på. Mona Juul fremhæver her, at der i givet fald skal afsættes midler til, at »tingene også bliver gennemført«.

Når det kommer til Tilsteds andet konkrete forslag om at sætte penge til side til at opkøbe landbrug eller omlægge fra animalsk produktion, forstummer enigheden imidlertid.

»Jeg synes, der kan være behov for at omlægge. Men vi er ikke der, hvor vi siger, at nu skal vi ikke have nogen form for animalsk produktion. Man skal finde en balance, og jeg tror, at når vi er blevet enige om CO₂-afgiften, vil der være nogle ting, der kommer helt af sig selv,« siger Mona Juul.

– *Så I er med på at omlægge noget af den animalske produktion?*

»Ja, hvis landmændene er med på det, er det også fint nok for os. Vi har ikke noget problem med at omlægge landbrugsproduktion. Men vi har det udgangspunkt, at vi ikke skal afvikle, men udvikle produktionen.«

Marie Bjerre mener til gengæld ikke, at det er en god løsning for klimaet, »fordi den animalske produktion vil opstå andre steder, hvor man så eksporterer arbejdspladser« til mindre klimavenlige landbrug end det danske, »som er blandt verdens mest klimavenlige«.

Som Information tidligere har beskrevet i [en artikel fra begyndelsen af oktober](https://www.information.dk/indland/2022/10/faktatjek-belaeg-paastand-dansk-landbrug-saerligt-klimaeffektivt) <<https://www.information.dk/indland/2022/10/faktatjek-belaeg-paastand-dansk-landbrug-saerligt-klimaeffektivt>> vurderer en række eksperter, at der ikke er belæg for påstanden om, at dansk landbrug er særligt klimaeffektivt. Og i [en artikel fra september forrige år](https://www.information.dk/indland/2021/09/myte-klimakrav-landbruget-blot-flytter-udledningen-udlandet) <<https://www.information.dk/indland/2021/09/myte-klimakrav-landbruget-blot-flytter-udledningen-udlandet>> underkendte miljøvismand Lars Gårn Hansen i høj grad argumentet om, at klimakrav til landbruget blot flytter udledningen til udlandet.

»Det har jeg godt hørt,« siger Marie Bjerre: »Men jeg har også hørt andre eksperter kalde det tudetosset at have mindre landbrug i Danmark, fordi vi er blandt verdens mest klimavenlige landbrug.«

Information har forsøgt at få et interview med klimaminister Dan Jørgensen (S), men det har ikke været muligt.

AKTUELLE BØGER FRA INFORMATION

ME.txt: Erindringer

Chelsea Manning

Kr. 299,95

butik.information.dk/products/xt-erindringer>

Fællesøkonomi

Mikkel Thorup

Kr. 299,95

butik.information.dk/products/faellesoekonomi>

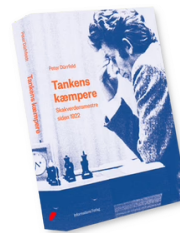

Kina i verden

Lasse Karner

Kr. 299,95

butik.information.dk/products/kina-i-verden>

Tankens kæmpere

Peter Dürrfeld

Kr. 174,95

butik.information.dk/products/tankens-kaempere>

Du sparer 15% på bøger som abonnent på Information
<<https://butik.information.dk/>>